

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Öradekaren vid Haväng, Verkeån, östra Skåne

Edvardsson, Johannes; Linderson, Hans

2010

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Edvardsson, J., & Linderson, H. (2010). *Dendrokronologisk analys av Öradekaren vid Haväng, Verkeån, östra Skåne*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2010:73). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

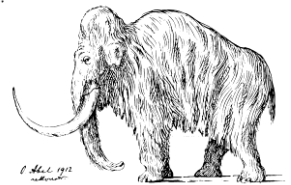
LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

04 Dec. 2010

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2010:73
Johannes Edvardsson och Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ÖRADEKALEN VID HAVÄNG,
VERKÅN, ÖSTRA SKÅNE**

Uppdragsgivare: Högestad & Christinehof Fideikommiss AB, Ljungahusvägen 134, 271 97 Ystad. Märk fakturan med Öradekaren. Organisationsnummer 556579-3907.

Område: Östra Skåne **Prov nr:** 78328-422 (jmf bilaga 2) **Antal sågprov:** 95

Dendrokronologiskt objekt: Damm och fångst-byggnad i Verkån vid Haväng.

Beskrivning:

Resultatet av den dendrokronologiska analysen av virket från Öradekalen beskrivs detaljerat i **tabellen** nedan och mer översiktligt i en **graf** (bilaga 1). **Provtagningslistan** med beskrivning har upprättats av Sven Nilsson (sven_tommarp@hotmail.com bilaga 2) Av 95 prover dateras 64 och 31 är odaterade. Virket består nästan uteslutande av **ek**, fyra sågskivor av **bok** har analyserats (de är tagna ur ett till tre träd), detta virke har uppträtt avskilt från själva konstruktionen. I en stock av bok fanns en nubbe av ene-virke.

Bestämningen av fällningstid av det daterade virket har gjorts genom att fastställa eller bedöma antalet år till så kallad vankant, årsringen under bark. Sågprover med vankant får en årsexakt datering och eftersom allt sådant virke i den här undersökningen är avverkad efter växtsäsongen kallas detta, exempelvis, vinterhalvåret 1977/78. I åns erosiva miljö eller i samband med virkessågningen saknas ofta vankant. Då kan man bli hjälpt av splinten (savved) i virket. Denna innehåller 17 ± 7 årsringar (extrema undantag finns) i Skandinavien, varvid man kan få en dateringsprecision på plus/minus sju år. Saknas splinten i provet då kan virket teoretiskt sett vara hur ungt som helst, i tabellen anges den yngsta årsringens kalenderår plus tio (17-7). Dessa "efter-" dateringar (*terminus post quem*) hjälper ändå till för tolkningen av resultatet. Vidare har de "efterdaterade" proverna körts emot prover med mer specifik avverkningstid. Detta har gett indikationer på vilken ålder virket har. Om något prov är av avgörande betydelse för tolkningen delges gärna den utvärderingen. Några sågskivor saknar splintved men provens yttersta årsring följer stockens kurvatur så att man på goda grunder kan anta att i stort sett endast splinten saknas, då har man kunnat undgå en "efterdatering" dock har en något bredare dateringsmarginal getts.

Den dendrokronologiska analysen har identifierat sju olika avverkningstillfällen som benämnts A-G, konstruktionen/reparationen bör ha uppförts något år senare (max fem år): **A 1995-97, B V1977/78, C 1965-68, D 1948-50, E 1922-23, F 1899-1900, G 1814-1850.**

Allt virke är hämtat från **Skåne eller Blekinge**. Det är möjligt att en stor del av virket är **helt lokalt**.

Hans Linderson.

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, 0738-448812

Fax +46-46-2224830

e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	Prov, ställe Nr :	Träd slag	Antal år	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Trädets egenålder uppskattning
78328	156	Bok	178	Trol. W	Ej daterad	Ej daterad	200-220
78329	157	Bok	231	Nära W	Ej daterad	Ej daterad	250-280
78330	1	Ek	57	Sp-6	1904	1915±7	70-90
78331	2	Ek	78	Sp-12	1977	1983±6	90-130
78332	3	Ek	29	Sp-1	Ej daterad	Ej daterad	50-100
78333	4	Ek	33	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	60-120
78334	5	Ek	56	Sp-6	Ej daterad	Ej daterad	80-120
78335	6	Ek	123	Sp-12	1974	1980±6	200-250
78336	7	Ek	62	Ej Sp	1924	Efter 1934	90-180
78337	8	Ek	77	Ej Sp	1938	Efter 1948	100-170
78338	9	Ek	55	Ej Sp	1943	Efter 1953	80-150
78339	10	Ek	69	Nära Sp	1889	1909±10	80-110
78340	11(1)	Ek	39	Sp-9	Ej daterad	Ej daterad	70-100
78341	11(2)	Ek	108	Röta**	1979	Efter 1979	120-150
78342	13(1)	Ek	84	0-25**	1916	Efter 1916	110-200
78343	13(2)	Ek	70	Sp-7	1918	1928±7	100-150
78344	13(3)	Ek	57	Ej Sp	1878	1925±10	70-170
78345	13(4)	Ek	53	Sp-5	1918	1930±7	90-130
78346	14a	Ek	102	Ej Sp	1959	Efter 1969	120-160
78347	14b	Ek	89	Sp**	1983	Efter 1983	140-170
78348	14c	Ek	43	Ej Sp	1887	Efter 1897	80-180
78349	15	Ek	56	Nära Sp	1875	1905±20	80-130
78350	16	Ek	27	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	50-90
78351	17	Ek	57	Ej Sp	1953	Efter 1963	70-110
78352	17b	Ek	58	Sp-6	1962	1973±7	80-120
78353	17c	Ek	49	Sp-13	Ej daterad	Ej daterad	80-150
78354	18	Ek	111	Ej Sp	1896	1925±10	130-200
78355	20	Ek	78	Ej Sp	1803	1830±20	120-200
78356	23	Ek	94	Sp-5	1945	1957±7	120-140
78357	27a	Ek	59	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	70-150
78358	29	Ek	33	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	50-90
78359	30a	Ek	75	Ej Sp	1902	Efter 1912	100-150
78360	30b	Ek	54	Sp-3	1879	1893±7	70-100
78361	31	Ek	59	Sp-3	1942	1955±7	80-110
78362	32a+b	Ek	130	Nära Sp	1906	1925±10	160-200
78363	32c	Ek	29	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	50-100
78364	36	Ek	134	Sp-14	1941	1946±5	150-180
78365	39a+b	Ek	29	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	50-100
78366	40	Ek	28	Sp**	Ej daterad	Ej daterad	50-100

78367	101	Ek	61	Nära Sp	Ej daterad	Ej daterad	90-130
78368	102	Ek	98	Ej Sp	1877	1925±10	130-180
78369	103	Ek	103	Sp-7	1883	1893±7	120-150
78370	104	Ek	190	Sp-18, W	1977	V 1977/78	200-220
78371	105	Ek	59	Sp-10, W	1977	V 1977/78	90-120
78372	106	Ek	52	Sp-14	1977	1982±5	70-100
78373	107	Ek	65	Ej Sp	1958	Efter 1968	100-180
78374	108	Ek	70	Sp-1	1959	1975±7	110-150
78375	109	Ek	77	Sp**	1977	Efter 1977	120-160
78376	110	Ek	69	Ej Sp	1953	Efter 1963	110-160
78377	111	Ek	61	Sp**	Ej daterad	Ej daterad	120-200
78378	112	Ek	50	Sp-10	1990	1997±7	100-150
78379	113	Ek	80	Sp 0 eller 14**	1934	Efter 1934	100-130
78380	114	Ek	66	Ej Sp	1947	Efter 1957	90-130
78381	115	Ek	48	Sp-4	1967	1980±7	120-160
78382	116	Ek	91	Ej Sp	1957	Efter 1967	110-200
78383	118	Ek	49	Ej Sp	1918	Efter 1928	100-180
78384	119a+b	Ek	40	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	70-150
78385	120a+b	Ek	105	Sp 0 eller 30**	1954	Efter 1954	120-150
78386	121	Ek	97	Sp 0 eller 30**	1958	Efter 1958	120-170
78387	122	Ek	78	Sp-16	1992	1996±4	120-170
78388	123	Ek	51	Ej Sp	1876	1925±10	70-170
78389	124	Ek	86	Sp-21	1994	1995±1	130-160
78390	125a+b+c	Ek	48	Ej Sp	1945	Efter 1955	90-170
78391	126	Ek	79	Sp**	1913	1925±10	120-200
78392	127	Ek	103	Sp-7	1963	1973±7	120-150
78393	128	Ek	85	Sp-5	1986	1998±7	140-190
78394	129	Ek	75	Ej Sp	1926	Efter 1936	100-160
78395	130	Ek	70	Ej Sp	1933	Efter 1943	90-180
78396	131	Ek	33	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	60-120
78397	132a+b	Ek	55	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	80-150
78398	133	Ek	66	Sp**	1965	Efter 1965	80-130
78399	134a+b	Ek	77	Ej Sp	1974	Efter 1984	90-120
78400	135	Ek	131	Sp**	1922	1932±10	150-220
78401	136	Ek	118	Sp**	1976	Efter 1976	130-160
78402	137	Ek	118	Sp-2	1969	1984±7	140-170
78403	138	Ek	68	Sp-4	Ej daterad	Ej daterad	90-120
78404	139	Ek	59	Sp-3	Ej daterad	Ej daterad	80-110
78405	140	Ek	82	Ej Sp	1963	Efter 1973	110-140
78406	141	Ek	70	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	90-150
78407	141b	Ek	64	Sp-2	Ej daterad	Ej daterad	80-120
78408	142a+b	Ek	74	Sp-11	1955	1961±6	90-120
78409	146a+b	Ek	80	Ej Sp	1939	Efter 1949	110-160
78410	147a+b	Ek	44	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	70-140

78411	148	Ek	89	Sp-19	1973	1976±3	100-120
78412	149	Ek	53	Sp-11, W, B	1977	V 1977/78	70-90
78413	150	Ek	81	Sp-21	1976	1977±1	90-110
78414	151	Ek	40	Nära Sp	Ej daterad	Ej daterad	60-100
78415	152	Ek	56	Ej Sp	Ej daterad	Ej daterad	80-150
78416	153a+b+c	Ek	58	Sp-5	Ej daterad	Ej daterad	80-110
78417	154	Ek	37	Sp-10	Ej daterad	Ej daterad	50-90
78418	155	Ek	80	Ej Sp	1959	Efter 1969	100-140
78419	*	Bok	227	Nära W	Ej daterad	Ej daterad	240-260
78420	*	Bok	223	Nära W	Ej daterad	Ej daterad	240-260
78421	*	En	27	W	Ej daterad	Ej daterad	40-80
78422	12	Ek	40	Nära Sp	Ej daterad	Ej daterad	60-100

*Kompletterande prover utan objekt id.

**Splintgränsen oklar, provet kan antingen innehålla mer splintved än vad som anses vara statistiskt normalt, alternativt har trädet någon åkomma som gör att det uppstår något som liknar splintved.

Diskussion

Cirka en tredjedel av proverna har inte varit möjliga att datera. Detta kan bero på olika saker, som att antalet årsringar är litet, det vill säga analysen blir statistiskt osäker. Trädet kan ha vuxit udda, utsatts för udda omvärldsfaktorer så att årsringsbreddens variation avviker från det gängse tillväxtmönstret. Några år av udda tillväxt brukar genomskådas vid den dendrokronologiska analysen, särskilt om man har flera likåldriga träd från samma område. Detta innebär om det finns något enstaka virke med högre ålder (eller hämtat från en helt annan region) så är detta virke svårare att datera särskilt med tanke på att virket har eroderat så att det bara finns ett fåtal årsringar kvar. Inget av bokvirket har daterats. Vår kompetens att datera bok har ökat avsevärt under senare år, dock inte till den grad att detta virke kan dateras. Här finns en annan möjlighet och det är att datera med kol-14. Metoden är olämplig på material med åldern 1680-1950 men provtagning av bokens äldsta årsringar (jmf tabell) skulle tillåta ett fällningsår (1680+230=1910) äldre än 1910.

Hans Linderson.

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, 0738-448812

Fax +46-46-2224830

e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.
Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891 , 0738-448812